

Bài 1: Giới thiệu về thẩm định dự án và tìm hiểu ngân lưu dự án

Thẩm định Đầu tư Công

Học kỳ Hè

2014

Giảng viên: Nguyễn Xuân Thành

Phần 1: Các vấn đề chung

Phần này giúp học viên hiểu được:

- 1) Lý do cần phải thẩm định dự án nói chung, các dự án đầu tư công nói riêng.
- 2) Những nguyên lý/yếu tố/vấn đề quan trọng đối với việc thẩm định các dự án nhìn từ các góc độ khác nhau, nhất là nhìn từ góc độ của nhà nước.

Tại sao phải thẩm định dự án đầu tư phát triển?

- ◆ Xác định lý do xác đáng cho sự tham gia của nhà nước vào quá trình phát triển dự án.
- ◆ Đánh giá các lựa chọn khác nhau.
- ◆ Xác định phương án với chi phí thấp nhất.
- ◆ Đánh giá tính vững mạnh của dự án về mặt tài chính, kinh tế và xã hội.
- ◆ Xác định, đánh giá và xây dựng các cơ chế chia sẻ rủi ro.

Các bước trong thẩm định dự án

- ◆ Hình thành ý tưởng và xác định dự án
 - ◆ Nghiên cứu tiền khả thi
 - ◆ Nghiên cứu khả thi
 - ◆ Thiết kế chi tiết
 - ◆ Thực hiện dự án
 - ◆ Đánh giá trong quá trình thực hiện và sau khi thực hiện
- Môn học tập trung vào 3 bước đầu tiên.

Hình thành ý tưởng và xác định dự án

◆ Mục tiêu

- ✓ Xác định mục tiêu phát triển của dự án
- ✓ Cơ sở để thực hiện dự án
- ✓ Lý do xác đáng cho sự tham gia (nếu có) của khu vực nhà nước
- ✓ Tập hợp các hướng dẫn chung cho việc thiết kế dự án nếu được tiến hành.

◆ Nội dung

- ✓ Bối cảnh vĩ mô
- ✓ Hiện trạng và triển vọng phát triển của ngành
- ✓ Tính cần thiết của sự tham gia của khu vực nhà nước
- ✓ Lựa chọn phương thức đầu tư
- ✓ Phân tích nhu cầu sơ khởi
- ✓ Xem xét các phương án thay thế

Bối cảnh vĩ mô

- ◆ Đóng góp tiềm năng của dự án vào sự phát triển kinh tế - xã hội.
 - ◆ Nguồn lực của quốc gia trong trường hợp thực hiện hay không thực hiện dự án.
 - ◆ Những yếu tố vĩ mô có thể tác động đến quá trình thực hiện dự án.
- Dự án đầu tư không thể là một hộp đen đứng độc lập với nền kinh tế.

Hiện trạng và triển vọng phát triển của ngành

- ◆ Những rào cản/trở ngại đang gặp phải
 - ◆ Xu hướng phát triển
 - ◆ Vai trò của khu vực nhà nước và tư nhân
 - ◆ Môi trường chính sách
- Xác định các chương trình đầu tư và cải cách chính sách.

Sự tham gia của khu vực nhà nước

- ◆ Tại sao cần phải có sự can thiệp của nhà nước?
 - ◆ Thất bại của thị trường
 - ✓ Độc quyền tự nhiên
 - ✓ Ngoại tác
 - ✓ Hàng hóa công
 - ✓ Thông tin bất cân xứng
 - ◆ Cứu xét về bình đẳng
 - ✓ Giữa các vùng địa lý
 - ✓ Giữa các nhóm dân cư
 - ◆ Cứu xét về an ninh quốc gia
 - ◆ Nhà nước có thể can thiệp vào thị trường bằng những cách thức nào?
- Phản chứng:
Không có sự tham gia của nhà nước thì sao?

Lựa chọn hình thức đầu tư

- ◆ 100% vốn nhà nước
 - ◆ Một phần vốn nhà nước và một phần vốn tư nhân
 - ◆ 100% vốn tư nhân
- Vấn đề lựa chọn hình thức đầu tư không thể tách rời khỏi việc lựa chọn cơ chế quản lý và vận hành khi dự án đi vào hoạt động.

Phân tích nhu cầu sơ khởi

- ◆ Xác định đối tượng sử dụng đầu ra của dự án.
 - ◆ Đánh giá mức cầu đối với đầu ra của dự án bằng bao nhiêu.
 - ◆ Đánh giá mức sẵn lòng chi trả của người tiêu dùng đối với đầu ra của dự án.
 - ◆ Xác định các yếu tố làm thay đổi nhu cầu đối với đầu ra của dự án
- Phân tích nhu cầu không chỉ nhằm xác định tính cần thiết về mặt kinh tế của dự án mà còn giúp xác định quy mô, vị trí và thời điểm đầu tư của dự án.

Xem xét các phương án thay thế

- ◆ Chi phí cơ hội là gì?
- ◆ Đánh giá ưu điểm và nhược điểm của các phương án thay thế về:
 - ✓ Công nghệ/Thiết kế kỹ thuật
 - ✓ Quy mô
 - ✓ Địa điểm
 - ✓ Thời điểm
 - ✓ Cơ chế huy động vốn
- ◆ Giải thích tại sao phương án đề xuất được lựa chọn (vì là giải pháp chi phí thấp nhất hay chi phí hiệu quả nhất) và tại sao các phương án thay thế bị loại bỏ.

Nghiên cứu tiền khả thi và khả thi

- ◆ Mục tiêu chính là đánh giá tính vững mạnh của dự án: lợi ích so với chi phí như thế nào?
- ◆ Nội dung:
 - ✓ Phân tích thị trường
 - ✓ Phân tích kỹ thuật
 - ✓ Phân tích năng lực tổ chức
 - ✓ Phân tích tài chính
 - ✓ Phân tích kinh tế
 - ✓ Phân tích phân phối
 - ✓ Phân tích rủi ro
 - ✓ Đánh giá tác động môi trường
- Môn học tập trung vào 4 nội dung: phân tích tài chính, kinh tế, phân phối và rủi ro.

Tiền khả thi

Khả thi

◆ Bước đi đầu tiên trong việc đánh giá tính vững mạnh tổng quát của dự án. Mục tiêu là xây dựng cơ sở cho nghiên cứu khả thi.

◆ Những điểm lưu ý:

- ✓ Duy trì tính nhất quán về chất lượng thông tin
- ✓ Sử dụng thông tin thứ cấp sẵn có
- ✓ Đối với lợi ích, nên sử dụng ước lượng bị thiên lệch xuống; đối với chi phí, nên sử dụng ước lượng bị thiên lệch lên.

◆ Bước đi tiếp theo sau khi nghiên cứu tiền khả thi quyết định là dự án đủ hấp dẫn để tiến hành nghiên cứu chi tiết hơn.

◆ Những điểm cần lưu ý:

- ✓ Cải thiện độ chính xác của các biến chủ yếu
- ✓ Tiến hành các điều tra, khảo sát cấp cơ sở để tính toán lại các phân tích thị trường, kỹ thuật, tài chính và kinh tế.
- ✓ Phân tích chi tiết về rủi ro và các cơ chế xử lý rủi ro.

➤ Đưa ra quyết định sau khi nghiên cứu khả thi: tiến hành, điều chỉnh, hoãn hay hủy bỏ dự án.

Khác biệt giữa phân tích tài chính và phân tích kinh tế

	Tài chính	Kinh tế
Quan điểm	Những người có quyền lợi trong dự án	Cả nền kinh tế
Lợi ích và chi phí	Ngân lưu thuần túy về tài chính	Giá trị kinh tế điều chỉnh theo giá "mờ", chi phí cơ hội và ngoại tác.

Ra quyết định thế nào?

		Phân tích kinh tế	
		+	-
Phân tích tài chính	+	Chấp thuận	?
	-	?	Bác bỏ

Nguyễn Xuân Thành

7

Phần 2: Tìm hiểu ngân lưu tài chính của dự án

Phần này sẽ giúp học viên hiểu được ngân lưu tài chính của các dự án.

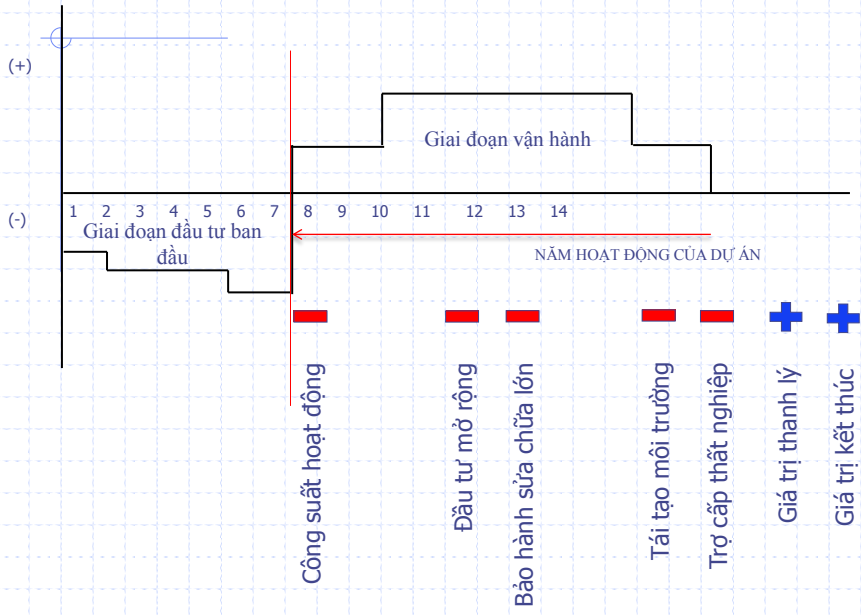
Phân tích tài chính

- ◆ Phân tích tài chính ước tính lợi ích tài chính ròng mà dự án mang lại cho chủ đầu tư và những người đóng góp nguồn lực tài chính khác cho dự án bằng cách xem xét tất cả các khoản thu và chi về tài chính trong vòng đời dự kiến của dự án.
- ◆ Mục tiêu của công tác phân tích tài chính là để đánh giá tính vững mạnh về mặt tài chính của dự án trên quan điểm của chủ đầu tư, chủ nợ, tổ chức vận hành, v.v...
- ◆ Cơ sở để ước tính lợi ích tài chính ròng của dự án là xác định và ước tính ngân lưu vào và ngân lưu ra về mặt tài chính trong vòng đời dự kiến của dự án.

Ngân lưu ròng tài chính

- ◆ Khái niệm ngân lưu ròng:
 - ✓ Ngân lưu ròng (hay còn gọi là ngân lưu tự do) là dòng tiền cuối cùng chỉ thuộc về những người có quyền lợi trong dự án là chủ sở hữu và chủ nợ. Nói một cách khác, ngân lưu ròng của dự án bằng ngân lưu của chủ sở hữu cộng với ngân lưu của chủ nợ.
 - ✓ Dự án được thẩm định về mặt tài chính được dựa trên việc ước lượng và đánh giá ngân lưu ròng.
- ◆ Ngân lưu tài chính khác với các khoản thu và chi về mặt kế toán. Do vậy, đối với từng hạng mục ngân lưu, như chi phí đầu tư, doanh thu, chi phí hoạt động và bảo trì, chi trả lãi vay và nợ gốc, thuế, ta đều phải xác định những khoản nào thuộc về ngân lưu tài chính và những khoản nào không.

Kiểu hình (biên dạng) ngân lưu tài chính của dự án

Bảng ngân lưu tài chính của dự án

Năm	0	1	2	...	N-1	N
Ngân lưu vào						
Doanh thu ròng						
Thay đổi khoản phải trả						
Thanh lý tài sản						
Giá trị kết thúc						
Ngân lưu ra						
Chi phí hoạt động và bảo trì						
Thay đổi khoản phải thu						
Thay đổi cán đối tiền mặt						
Thuế thu nhập doanh nghiệp						
Chi phí đầu tư						
Ngân lưu ròng của dự án						
– <i>Ngân lưu lãi vay và nợ gốc</i>						
Ngân lưu ròng của chủ sở hữu						